

Riigikogu rahanduskomisjoni istungi protokoll nr 39

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 16. detsember 2019

Algus 11.15, lõpp 12.26

Juhataja: Aivar Kokk (esimees)

Protokollija: Vivian Põld (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Igor Kravtšenko (Natalia Malleuse asendusliige), Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd

Komisjoni ametnikud: Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Kristo Varend (nõunik), Andres Ando (nõunik), Helda Puura (konsultant)

Kutsutud: Kaul Nurm ja Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna nõunik Magnus Urb (2. päevakorrapunkt); Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Tiina Hansson (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine „Jagame Eesti Euroopa Liidu toetuste taotlemisel ja rakendamisel kaheks piirkonnaks
3. Vabariigi Valitsuse algatatud maksualase teabevahetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (89 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks
4. Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Guernsey vahelise tulumaksudega topeltnmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise ja maksupettuste tõkestamise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (116 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks
5. Riigikogu rahanduskomisjoni algatatud Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõu (97 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks
6. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu rahanduskomisjoni nädala (16.12.2019-22.12.2019) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 16.12.2019 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine Jagame Eesti Euroopa Liidu toetuste taotlemisel ja rakendamisel kaheks piirkonnaks
3. Vabariigi Valitsuse algatatud maksualase teabevahetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (89 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks

4. Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Guernsey vahelise tulumaksudega topeltnmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise ja maksupettuste tõkestamise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (116 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks
5. Rahanduskomisjoni algatatud Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõu (97 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks
6. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 17.12.2019 kell 15.00

1. Väljasõiduistung. Kohtumine Pangaliidu esindajatega.
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

2. Kollektiivne pöördumine „Jagame Eesti Euroopa Liidu toetuste taotlemisel ja rakendamisel kaheks piirkonnaks

Komisjoni esimees **Aivar Kokk** juhatas istungi sisse ja andis sõna kollektiivse pöördumise algatajale. Kollektiivse pöördumise algataja **Kaul Nurm** tutvustas pöördumise eesmärgi ja sisu. Ta selgitas, et ettepanek on jagada Eesti majandusterritooriumi Eurostati ühise statistilise territoriaalüksuse liigituse alusel kaheks eraldi mittehalduslikuks üksuseks:

- Tallinn ja Harjumaa (582 556 elanikku);
- muu Eesti (733 079 elanikku).

Alternatiivne ettepanek on jagada Eesti majandusterritoorium Eurostati ühise statistilise territoriaalüksuse liigituse alusel kaheks eraldi mittehalduslikuks üksuseks järgmiselt:

- Tallinn (426 538 elanikku);
- muu Eesti (889 097 elanikku).

Ettepanek on ajendatud optimeerimaks Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi ja struktuurifondide vahendite taotlemist ja rakendamist Eestis, mis on ühtlasi kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 174: Selleks et edendada oma igakülget harmoonilist arengut, töötab liit välja ja rakendab meetmeid majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Iseäranis taotleb liit eri regionide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades. Asjaomaste regionide puhul pööratakse erilist tähelepanu maapiirkondadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ja regionidele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, näiteks väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimatele piirkondadele, saartele, piiriülestele ja mäestikualadele.

Kaul Nurm selgitas, et Euroopa Liit on kehtestanud 26. mai 2003. aasta Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega nr 1059/2003 ühise statistilise territoriaalüksuste liigituse (NUTS - *Nomenclature des unités territoriales statistiques*), millega jaotatakse liikmesriikide majandusterritoorium väiksemateks territoriaalüksusteks. Euroopa Komisjoni peadirektoraadina tegutsev Euroopa Statistikaamet (Eurostat) rakendab seda määrust informatsiooni kogumiseks. NUTS on aluseks Euroopa Liidu struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi vahendite rakendamisel.

Kaul Nurme sõnul on eesmärk Eesti erinevate piirkondade arengutaseme ühtlustamine. Eriti eelduste loomine majanduse arenguks väljaspool Tallinna ja selle lähiümbruses, tugevdades nii Eesti majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.

Ta märkis, et Eesti Vabariigi valitsusel on olemas igati seaduslik alus taotleda Euroopa Komisjonilt Eesti riigile erandit majandusterritooriumi kaheks mittehalduslikuks üksuseks jagamisel. Näiteks Läti uus valitsus on oma riigi majandusterritooriumi kaheks mittehalduslikuks üksuseks jagamise küsimuse otsustanud koalitsioonilepinguga. Leedus tegi valitsus samasisulise otsuse 6. jaanuaril 2016. aastal.

Kaul Nurm lisas, et oleks rahul, kui Riigikogu leiab võimaluse selle teema ka avalikkusega läbi arutada, kas riiklikult tähtsa küsimusena Riigikogu istungil, avatud konverentsil või kõiki osapooli kaasavalt asja arutavas komisjonis.

Seletuskiri kollektiivsele pöördumisele on protokollis lisas 1.

Ettepanekut kommenteeris Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna nõunik **Magnus Urb**. Ta märkis, et puudub sisuline vajadus Eestit jagada kaheks piirkonnaks. Riigieelarve vahendeid, sh struktuurivahendeid saab suunata senisest enam väljapoole Harjumaad ka olukorras, kus Eesti on üks NUTS 2 tasandi regioon. Kahe piirkonnana oleks märksa keerulisem üleriigiliste tegevuste, reformide ja investeeringute (ülikoolid, ettevõtlus, tervishoiutaristu, töövõimereform, haridusvõrk jt) toetamine struktuurivahenditest. Kõrgema SKPga Harjumaale saaks paigutada kordades vähem vahendeid.

Magnus Urbi sõnul ei toeta Euroopa Liidu õigus Eestile kahe erandi kohaldamist sellepärast, et:

- NUTS 2 tasandi regiooni rahvaarv peab jääma reeglina vahemikku 800 000 kuni 3 miljonit;
- NUTS üksuste keskmine suurus liikmesriigis peab jääma piirmääradesse (ehk kahe Eesti regiooni keskmine rahvaarv kokku peaks olema vähemalt 800 000);
- Erandi taotlemise aluseks erilised geograafilised, sotsiaal-majanduslikud, ajaloolised, kultuurilised või keskkonnaolud, eeskätt saartel ja äärepoolseimatel aladel, või piirkonna autonoomsus;
- Mittehalduslike üksuste (Harjumaal ja ülejäänud Eestil eraldi halduskorralduslik tasand puudub) puhul lubatud NUTS tasandi muudatust teha üksnes juhul, kui need vähendavad kõrvalekallet eelnimetatud piirmääradest.

Jürgen Ligi märkis, et võimalused rahakasutamiseks regiooniti on ka praegu olemas. Seda ettepanekut ei saa toetada, kuna see kahjustab üle-eestilisi projekte ja efektiivset rahakasutust.

Riina Sikkut avaldas arvamust, et kui järgmise eelarveperioodi osas kokkulepe saavutatakse, siis oleks juures võinud olla ka arvutused ja hinnang olukorrale, kui Eesti oleks olnud liigituse alusel jaotatud kaheks eraldi mittehalduslikuks üksuseks. Kuna reaalselt saab mõju olla alles järgmises eelarveperioodis, st 2028+, siis regionaalpoliitika tegemisega ei saa nii kaua oodata. Eesti peab oma eelarve raames ja struktuurivahendite kasutamist kavandades tegema sellised otsused, mis toetavad keerulisemaid ja turutõrgetega piirkondi.

Esimees **Aivar Kokk** tänas külalisi ja teavitas, et otsus tehakse uuel aastal.

Otsustati:

2.1. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud maksualase teabevahetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (89 SE) ettevalmistamine kolmandaks lugemiseks

Vaadati läbi eelnõu kolmanda lugemise tekst.

Otsustati:

3.1. Kiita heaks eelnõu kolmanda lugemise tekst (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

4. Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Guernsey vahelise tulumaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise ja maksupettuste tõkestamise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (116 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks

Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist **Tiina Hansson** tutvustas eelnõu eesmärki ja sisu. Ta märkis, et seaduseelnõuga ratifitseeritakse Eesti Vabariigi ja Guernsey vahelise tulumaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise ja maksupettuste tõkestamise leping. Topeltmaksustamise vältimise lepingute eesmärk on

soodustada investeringuid lepingupoolte vahel. Leping kui rahvusvaheline õigusakt annab investoritele võrreldes riigisisese õigusaktiga suurema õiguskindluse lepinguga reguleeritud maksusüsteemi elementide suhtes, kuna kahepoolse rahvusvahelise lepingu muutmine nõuab üldjuhul rohkem aega kui riigisisese õigusakti muutmine. Eesmärgi saavutamiseks piirab leping tulumakse, mida tuluallikariik teise riigi residentide tulule võib kehtestada, tagab isikute võrdse kohtlemise ning kõrvaldab võimaliku topeltnmaksustamise. Lepingus sätestatud vastastikuse teabevahetuse kohustus loob lisavõimalusi maksupettuste tõkestamiseks.

Andres Sutt palus täpsustada, kui Eesti ettevõtte maksab Guernsey ettevõttele dividende, kas siis seda tulumaksuga ei maksustata.

Tiina Hanssoni sõnul on Eesti tulumaksuseadus niivõrd soodne, et üldjuhul selle pealt midagi kinni ei peeta. Kinnipidamine oleks juhul, kui on regulaarselt jaotatavad dividendid, siis peetakse mitteresidentidelt kinni 7%, mis on juba soodsam, kui lepingumäär.

Jürgen Ligi küsis, kui palju on lepinguid menetluses. **Tiina Hansson** vastas, et hetkel 59. Ettevalmistamisel ja allkirjastamiseks on lepingud Pakistani, Katari, Omani ja Mauritiusega. Leping Tadžikistaniga ootab tehnilisi parandusi. Läbirääkimised on pooleli Botswanaaga. Saksamaa ja Šveitsiga on meil leping olemas, kuid töös on lepingu muutmise protokollid.

Otsustati:

4.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 15.01.2020 (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

4.2. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

4.3. Määrata ettekandjaks komisjoni liige Kersti Sarapuu (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

4.4. Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 29.01.2020 17.15 (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

5. Riigikogu rahanduskomisjoni algatatud Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõu (97 SE) ettevalmistamine teiseks lugemiseks

Vaadati läbi 10. detsembri komisjoni istungil arutatud juhtivkomisjoni kavandatud muudatusettepanekud nr 2-5, mille sõnastust on täpsustatud ja üks täiendavalt tehtud tehniline muudatus ning hääletati järgmiselt:

2. Teha eelnõus järgmised muudatused:

2.1. Muuta punkt 2 ja sõnastada järgmiselt:

”2) paragrahvi 7 täiendatakse lõigetega 1² järgmises sõnastuses:

”1²) Eesti Panga Nõukogu esimehe võib ametisse nimetada kuni kaheks järjestikuseks ametiajaks.”;

2.2. Muuta punkt 6 (uues numeratsioonis punkt 8) ja sõnastada järgmiselt:

”**8**) paragrahvi 8 täiendatakse lõigetega 9 ja 10 järgmises sõnastuses:

”9) Eesti Panga Nõukogu liikme võib nimetada kuni kahte järjestikusesse nõukogu koosseisu. (10) Eesti Panga Nõukogu koosseisu volituste lõppemisest kuni nõukogu uue koosseisu volituste alguseni hoidub nõukogu vältimatu vajaduseta käesoleva seaduse § 9 lõike 2 punktides 2, 4, 5 ja 10 nimetatud otsuste tegemisest.”;

Selgitus: Ettepanekuga muudetakse eelnõu punkti 2 ja punkti 6 (uues numeratsioonis punkt 8), millega lisatakse Eesti Panga seaduse (EPS) §-i 7 (Eesti Panga Nõukogu esimees) uus lõige 1² ja §-i 8 (Eesti Panga Nõukogu liikmed) uus lõige 9.

EPS §-i 7 lõike 1² kohaselt võib Eesti Panga Nõukogu esimehe ametisse nimetada kuni kaheks järjestikuseks ametiajaks. EPS § 8 lõike 9 kohaselt võib Eesti Panga Nõukogu liikme ametisse nimetada kuni kahte järjestikusse nõukogu koosseisu. Nõukogu liikme puhul puudutab piirang nii Eesti Panga Nõukogu koosseisu liikmeks kui ka asendusliikmeks ning fraktsiooni esindajaks olemist. Muudatusega soovitakse eelkõike täpsustada, et nõukogu liikme kahe ametiaja piirang hõlmab tegevust ka Eesti Panga Nõukogus asendusliikmena.

Täiendavalt lisatakse EPS §-i 8 lõige 10, millega sätestatakse, et Eesti Panga Nõukogu koosseisu volituste lõppemisest kuni nõukogu uue koosseisu volituste alguseni, hoidub Eesti Panga Nõukogu vältimatu vajaduseta tegemast ettepanekut Vabariigi Presidendile Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks, hoidub nimetamast ametisse ja vabastamast ametist Eesti Panga asepresidente, Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste juhte, siseauditi osakonna juhatajat, samuti nimetamast ja tagasikutsumast Finantsinspektsiooni nõukogu ja eelarvenõukogu liikmeid, hoidub kinnitamast Eesti Panga põhikirja, eelarvenõukogu põhikirja ning Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirju ning siseauditi osakonna põhimäärust ning hoidub otsustamast Eesti Panga iseseisvate allasutuste asutamist, reorganiseerimist ja likvideerimist. Ettepanekuga soovitakse vältida olukorda, kus lahkuv nõukogu võtab vastu pikaajalise mõjuga ja Eesti Panga arengu seisukohalt olulisi otsuseid.

Eesti Panga Nõukogu võib aga samas piiranguteta teostada oma peamisi järelevalve alaseid funktsioone, teostada järelevalvet Eesti Panga eelarve täitmise üle, nimetada Eesti Panga siseaudiitori ja kinnitada siseauditi tööplaani, nimetada Eesti Panga sõltumatu audiitori, kinnitada Eesti Panga aastaaruande, samuti otsustada uute euro müntide rahvusliku külje kujunduse ning meenemüntide nimiväärtuse ning vaadata läbi ja kiita heaks Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavaid kirjalikke ettepanekuid ja muid dokumente.

Rahanduskomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

3. Teha eelnõus järgmised muudatused:

3.1. Muuta punkt 3 ja sõnastada järgmiselt:

3) paragrahvi 7 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(2) Eesti Panga Nõukogu esimees peab olema Eesti kodanik, kellel on kõrgharidus ning nõukogu töös osalemiseks ja nõukogu juhtimiseks vajalikud teadmised ja kogemused ning kelle suhtes ei esine käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud aluseid. Eesti Panga Nõukogu esimeheks ei nimetata Eesti Panga presidenti ega valdkonna eest vastutavat ministrit.”;

3.2. Muuta punkt 5 (uues numeratsioonis punkt 6) ja sõnastada järgmiselt:

6) paragrahvi 8 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(2) Eesti Panga Nõukogu liikmed peavad olema Eesti kodanikud, kellel on kõrgharidus ning nõukogu töös osalemiseks vajalikud teadmised ja kogemused ning kelle suhtes ei esine käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud aluseid.”;

Selgitus: Ettepanek on tehniline ning sellega muudetakse eelnõu punkti 3 ja punkti 5 (uues numeratsioonis punkt 6), mis puudutavad vastavalt EPS § 7 (Eesti Panga Nõukogu esimees) lõiget 2 ja § 8 (Eesti Panga Nõukogu liikmed) lõiget 2. Ettepanekuga täpsustatakse, et ametisse nimetatava Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikme osas ei või esineda EPS § 12 lõikes 1 sätestatud tagasikutsumise aluseid. Samuti on asendatud termin „piisavad kogemused“ levinuma terminiga „vajalikud kogemused“.

Rahanduskomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina

Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

4. Tehakse eelnõus järgmised muudatused:

4.1. Täiendada eelnõu uue punktiga 4 järgmises sõnastuses (ettepaneku arvestamisel muutub järgnevate punktide numeratsioon):

”4) paragrahvi 8 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(1) Eesti Panga Nõukogu liikmed nimetab Riigikogu rahanduskomisjoni ettepanekul.”;

4.2. Muuta punkt 4 (uues numeratsioonis punkt 5) ja sõnastada järgmiselt:

”5) paragrahvi 8 täiendatakse lõigetega 1¹–1³ järgmises sõnastuses:

”(1¹) Riigikogu fraktsioon esitab rahanduskomisjonile hiljemalt nelja kuu möödumisel fraktsiooni registreerimisest arvates fraktsiooni Eesti Panga Nõukogus esindava Riigikogu liikme nime koos tema kirjaliku nõusoleku ja kirjaliku kinnitusega, et ta vastab käesolevas seaduses Eesti Panga Nõukogu liikmele sätestatud nõuetele.

(1²) Eesti Panga Nõukogu esimees esitab rahanduskomisjonile hiljemalt nelja kuu möödumisel tema ametisse nimetamise otsuse jõustumisest arvates valdkonna asjatundjatest Eesti Panga Nõukogu liikmekandidaatide nimed koos nende kirjaliku nõusoleku ja kirjaliku kinnitusega, et nad vastavad käesolevas seaduses Eesti Panga Nõukogu liikmele sätestatud nõuetele.

(1³) Kui Eesti Panga Nõukogu esimees ei ole Riigikogule esitanud nõukogu uue koosseisu kandidaate käesoleva paragrahvi lõikes 1² nimetatud tähtajaks ja viisil või nõukogu uue koosseisu kandidaatide nimekiri ei leia Riigikogu enamuse toetust, nimetab Riigikogu rahanduskomisjoni ettepanekul nõukogu uue koosseisu, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud nõudeid.”;

4.3. Täiendada eelnõu uue punktiga 6 (uues numeratsioonis punkt 7) järgmises sõnastuses (ettepaneku arvestamisel muutub järgnevate punktide numeratsioon):

”7) paragrahvi 8 lõiked 5 ja 6 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”(5) Eesti Panga Nõukogu koosseisu volitused algavad nõukogu valdkonna asjatundjast liikmete nimetamise otsuse jõustumisel ja lõpevad Eesti Panga Nõukogu esimehe volituste lõppemisel. Riigikogu liikmest Eesti Panga Nõukogu liikme volitused algavad tema nõukogu liikmeks nimetamise otsuse jõustumisest ja lõpevad tema Riigikogu liikme volituste peatumisel või lõppemisel.

(6) Eesti Panga Nõukogu liikme volitused lõpevad käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud ajast, tagasiastumisel, tagasikutsumisel käesoleva seaduse §-s 12 ettenähtud korras ja surma korral.”;

4.4. Täiendada eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 9) järgmises sõnastuses (ettepaneku arvestamisel muutub järgnevate punktide numeratsioon):

10) paragrahvi 11³ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(1) Kui Eesti Panga presidendi või Eesti Panga Nõukogu esimehe volituste lõppemise ajaks ei ole ametisse nimetatud uut Eesti Panga presidenti või Eesti Panga Nõukogu esimeest, pikenevad ametisoleva isiku volitused kuni vastava ametisse nimetamise otsuse jõustumiseni.

(2) Eesti Panga Nõukogu liikme volituste lõppemisel pikenevad nõukogu liikme volitused kuni tema asemele nõukogu uue liikme nimetamise otsuse jõustumiseni.

(3) Riigikogu koosseisu volituste lõppemisel pikenevad Riigikogu liikmetest Eesti Panga Nõukogu liikmete volitused Riigikogu uue koosseisu liikmete nõukogusse nimetamise otsuse jõustumiseni.”;

4.5. Täiendada eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 10) järgmises sõnastuses (ettepaneku arvestamisel muutub järgnevate punktide numeratsioon):

”11) paragrahv 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”§ 12. Tagasikutsumine

(1) Riigikogu kutsub Eesti Panga Nõukogu esimehe või liikme viivitamata tagasi ja nimetab

seaduses sätestatud korras uue nõukogu esimehe või liikme, kui:

- 1) tema suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus kriminaalasjas;
 - 2) tema suhtes on jõustunud pankrotimäärus, ärikeelu kohaldamine või seaduse alusel ettevõtjaks olemise õiguse äravõtmine;
 - 3) ta ei vasta käesolevas seaduses sätestatud nõuetele või on nendele nõuetele vastavuse kohta esitanud valeteavet;
 - 4) ta on jätnud Eesti Panga Nõukogu liikme kohustused olulisel määral täitmata, kahjustanud Eesti Panga huve või on muu mõjuv põhjus, millest tingituna nõukogu liige on sobimatu oma kohustusi täitma.
- (2) Riigikogu võib fraktsiooni ettepanekul fraktsiooni esindaja Eesti Panga Nõukogust tagasi kutsuda, kui fraktsiooni esindaja lahkub fraktsioonist, nimetades seaduses sätestatud korras uue fraktsiooni esindaja.
- (3) Eesti Panga presidendi ja asepresidendi võib tagasi kutsuda ainult Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artiklis 14.2 sätestatud alustel.
- (4) Kui on ilmnenu käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaolu, teavitab Eesti Pank sellest viivitamata Riigikogu.”;

4.6. Täiendada eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 11) järgmises sõnastuses:

12) seadust täiendatakse §-ga 40 järgmises sõnastuses:

”§ 40. Käesoleva seaduse 2020. aasta vastuvõetud redaktsiooni rakendamise erisused

- (1) Enne käesoleva seaduse 2020. aasta vastuvõetud redaktsiooni (edaspidi käesolev redaktsioon) jõustumist nimetatud Eesti Panga Nõukogu esimehe volitused lõpevad tema volituste tähtaja lõppemisel. Enne käesoleva redaktsiooni jõustumist nimetatud Eesti Panga Nõukogu liikmete volitused pikenevad vahetult käesoleva redaktsiooni jõustumise järel nimetatava nõukogu uue koosseisu nimetamise otsuse jõustumiseni.
- (2) Käesolevas redaktsioonis sätestatud kohaldatakse Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete suhtes, kes nimetatakse ametisse pärast käesoleva redaktsiooni jõustumist.
- (3) Riigikogu fraktsioon esitab käesoleva seaduse § 8 lõikes 1¹ nimetatud andmed ja Eesti Panga Nõukogu esimees esitab käesoleva seaduse § 8 lõikes 1² nimetatud andmed rahanduskomisjonile hiljemalt üks kuu pärast käesoleva redaktsiooni jõustumist.
- (4) Kui Eesti Panga Nõukogu esimees ei ole esitanud käesoleva seaduse § 8 lõikes 1² nimetatud andmeid käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud ajaks või nõukogu uue koosseisu kandidaatide nimekiri ei leia Riigikogu enamuse toetust, nimetab vastavad Eesti Panga Nõukogu liikmed Riigikogu rahanduskomisjoni ettepanekul, arvestades käesoleva seaduse § 8 lõikes 1³ sätestatud.”.

Selgitus: Ettepanek koosneb kuuest omavahel seotud ettepanekust, millega muudetakse EPS § 8 (Eesti Panga Nõukogu liikmed), § 11³ (volituste pikenemine), § 12 (tagandamine) ja § 40 (käesoleva redaktsiooni rakendamise erisus).

Ettepanekuga 4.1 täiendatakse eelnõu uue punktiga 4, mis muudab EPS § 8 lõiget 1. Ettepaneku kohaselt nimetab Eesti Panga Nõukogu liikmed Riigikogu rahanduskomisjoni ettepanekul.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt nimetab Eesti Panga Nõukogu liikmed Riigikogu Eesti Panga Nõukogu esimehe ettepanekul. Põhiseaduse § 65 punkti 9 kohaselt nimetab Eesti Panga Nõukogu liikmed Riigikogu. Eesti Panga Nõukogu esimehe ettepanek Eesti Panga Nõukogu liikmete nimetamiseks põhiseaduse järgi vajalik ei ole. Põhiseaduse väljatöötamisel leiti, et Eesti Panga Nõukogu liikmeteks peaksid olema Riigikogu liikmed, et oleks tugevam side parlamendi ja Eesti Panga vahel.¹ Seetõttu võimaldabki põhiseadus nimetada Riigikogul Eesti Panga Nõukogu liikmed ilma Eesti Panga Nõukogu esimehe ettepanekuta.

¹ Eesti Vabariigi Justiitsministeerium. Koguteos põhiseadus ja põhiseaduse assamblee. Juura, Õigusteabe AS, 1997, lk 191.

Ettepanekuga 4.2 muudetakse eelnõu punkti 4 (uues numeratsioonis punkt 5), millega lisatakse EPS § 8 lõiked 1¹–1³. Nimetatud lõiked täpsustavad sama seaduse §-is 6 sätestatud nõukogu kujundamise põhimõtet, mille kohaselt nimetab iga Riigikogu fraktsioon Eesti Panga Nõukogusse ühe oma esindaja ja nõukogu esimees esitab lisaks neli valdkonna asjatundjat. Ettepaneku kohaselt esitab Riigikogu fraktsioon rahanduskomisjonile hiljemalt nelja kuu möödumisel fraktsiooni registreerimisest fraktsiooni Eesti Panga Nõukogus esindava Riigikogu liikme nime. Samuti esitab Eesti Panga Nõukogu esimees rahanduskomisjonile hiljemalt nelja kuu möödumisel tema ametisse nimetamise otsuse jõustumisest arvates valdkonna asjatundjatest Eesti Panga Nõukogu liikmekandidaatide nimed. Rahanduskomisjonile tuleb esitada ka kandidaadi kirjalik nõusolek ja kirjalik kinnitus, et kandidaat vastab Eesti Panga seaduses Eesti Panga Nõukogu liikmele sätestatud nõuetele. Kui Eesti Panga Nõukogu esimees ei ole Riigikogule esitanud nõukogu uue koosseisu kandidaate hiljemalt neli kuud enne nõukogu koosseisu volituste tähtaja lõppemist või nõukogu uue koosseisu kandidaatide nimekiri ei leia Riigikogu enamuse toetust, nimetab Riigikogu nõukogu uue koosseisu rahanduskomisjoni ettepanekul. Kui fraktsioon oma esindaja nimetamise ettepanekut ei esita, siis jätab rahanduskomisjon fraktsiooni esindajat vastavas eelnõus ei esita. Samas ei välista see fraktsiooni esindaja hilisemat nimetamist ega liikmete vahetamist nõukogu koosseisus.

EPS § 8 lõike 2 kohaselt peavad Eesti Panga Nõukogu liikmed olema Eesti kodanikud ja omama kõrgharidust. Lisaks sätestab Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõu 97 SE, et Eesti Panga Nõukogu liikmel peavad olema nõukogu töös osalemiseks piisavad teadmised ja kogemused. Vastavalt EPS § 8 lõikele 3 ei tohi Eesti Panga Nõukogu liikmete hulka kuuluda Vabariigi Valitsuse liikmed ja Eesti Panga töötajad. EPS § 8 lõike 4 kohaselt ei tohi nõukogu liige töötada ka ühegi fondivalitseja, investeerimisfondi, investeerimisühingu, krediitiasutuse, kindlustusandja või muu finantsjärelevalve alla kuuluva subjekti juures ega kuuluda nende juhtimisorganitesse.

Vabariigi Presidendi ülesanded Eesti Panga Nõukogu esimehe kandidaadi nimetamisel tulenevad Vabariigi Presidendi töökorra seaduse § 20 lõikest 2. Seega puudub vajadus vastava täpsema regulatsiooni järele käesolevas eelnõus.

Ettepanekuga 4.3 täiendatakse eelnõu uue punktiga 6 (uues numeratsioonis punkt 7), mis muudab EPS § 8 lõiget 5. EPS § 8 lõike 5 kohaselt algavad Eesti Panga Nõukogu koosseisu volitused nõukogu valdkonna asjatundjast liikmete nimetamise otsuse jõustumisel ja lõpevad Eesti Panga Nõukogu esimehe volituste lõppemisel. Riigikogu liikmest Eesti Panga Nõukogu liikme volitused algavad tema nõukogu liikmeks nimetamise otsuse jõustumisel ja lõpevad tema Riigikogu liikme volituste peatumisel või lõppemisel.

Riigikogu liikmest Eesti Panga Nõukogu liikme volitused kestavad kuni tema Riigikogu liikme volituste peatumise või lõppemiseni. Riigikogu liikme volituste lõppemise alused sätestab Riigikogu liikme staatuse seaduse (RKLS) § 8. Selle kohaselt Riigikogu liikme volitused loetakse lõppenuks Riigikogu järgmiste valimiste tulemuste väljakuulutamisel (ühene seos valimistega). Riigikogu liikme volitused lõpevad enne tähtaega:

- 1) tema asumisega mõnda teise riigiametisse;
- 2) teda süüdi mõistva kohtuotsuse jõustumisega;
- 3) tema tagasiastumisega käesoleva seadusega ettenähtud korras;
- 4) kui Riigikohus on otsustanud, et ta on kestvalt võimetu oma ülesandeid täitma;
- 5) tema surma korral.

Riigikogu liikme volitused peatuvad Vabariigi Valitsuse liikmeks nimetamise korral ja Vabariigi Presidendi ülesannete täitmise ajaks (RKLS § 5) ning lapsehoolduse ja ajutise töövõimetuse ajaks (RKLS § 6).

EPS § 8 lõikes 6 ja §-is 12 asendatakse termin „tagandamine“ sarnase sisuga terminiga „tagasikutsumine“.

Ettepanekuga 4.4 täiendatakse eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 10), millega muudetakse EPS §-i 11³ tekst. EPS §-i 11³ senist teksti korrigeeritakse ja lisatakse lõiked 2 ja 3, mis puudutavad nõukogu liikmete ja Riigikogu liikmetest nõukogu liikmete volituste pikenemist.

EPS §-i 11³ lõike 2 kohaselt pikenevad Eesti Panga Nõukogu liikme volituste lõppemisel nõukogu liikme volitused kuni tema asemele nõukogu uue liikme nimetamise otsuse jõustumiseni ning lõike 3 kohaselt pikenevad Riigikogu koosseisu volituste lõppemisel Riigikogu liikmetest Eesti Panga Nõukogu liikmete volitused Riigikogu uue koosseisu liikmete nõukogusse nimetamise otsuse jõustumiseni.

Ettepaneku kohaselt lõppevad kõigi Riigikogu liikmetest nõukogu liikmete volitused hetkest, kui jõustub Riigikogu uue koosseisu liikmete nõukogusse nimetamise otsus. Muudatuse kohaselt lõppevad Riigikogu uue koosseisu liikmete nõukogusse nimetamisel ka nende fraktsioonide, kelle tegevus Riigikogu uues koosseisus ei jätku ja kelle esindajat uude nõukogu koosseisu ei nimetata, esindajate volitused Eesti Panga Nõukogus.

Ettepanekuga 4.5 täiendatakse eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 11), mis muudab EPS §-i 12. Selles täpsustatakse Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete tagasikutsumise alused.

Ettepanekuga täpsustatakse, et Eesti Panga Nõukogu esimees või liige kutsutakse tagasi süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel, mis on tehtud kriminaalasjas. Lisaks sätestatakse, et Eesti Panga Nõukogu esimees ja liige kutsutakse viivitamata tagasi, kui tema suhtes on jõustunud pankrotimäärus, ärikeelu kohaldamine või seaduse alusel ettevõtjaks olemise õiguse äravõtmine; ta ei vasta käesolevas seaduses sätestatud nõuetele või on nendele nõuetele vastavuse kohta esitanud valeteadet; ta on jätnud oma kohustused olulisel määral täitmata, kahjustanud Eesti Panga huve või on muu mõjuv põhjus, millest tingituna nõukogu liige on sobimatu oma kohustusi täitma. (Sarnased alused sätestab Tagatisfondi nõukogu liikmete suhtes Tagatisfondi seaduse § 10 lõige 3).

Lisaks sätestatakse, et Riigikogu võib fraktsiooni ettepanekul fraktsiooni esindaja Eesti Panga Nõukogust tagasi kutsuda, kui fraktsiooni esindaja fraktsioonist lahkub. Tagasikutsumisel nimetab Riigikogu tagasikutsumatava nõukogu liikme asemele uue liikme. See võimaldab fraktsioonil säilitada oma esindatuse nõukogus ka juhul, kui fraktsiooni esindaja peaks fraktsioonist lahkuma.

Paragrahv sätestab ka Eesti Panga kohustuse teavitada Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete tagasikutsumise aluse ilmnemisest viivitamatult Riigikogu. Riigikogu kutsub Eesti Panga Nõukogu esimehe või liikme viivitamata tagasi, nimetades tema asemele uue nõukogu liikme. Sättest on tuletatav Eesti Panga ülesanne perioodiliselt kontrollida, kas nõukogu liikmed vastavad seaduse nõuetele. Karistusregistri seaduse § 6 punkti 1 kohaselt kantakse jõustunud süüdimõistev kohtuotsuse kriminaalasjas karistusregistrisse. Pankrotiseaduse § 33 lõike 1 kohaselt avaldab kohus pankrotimääruse kohta viivitamata teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Andmed kehtivate ärikeelude ja ettevõtluskeelude kohta avalikustatakse äriseadustiku § 69¹ kohaselt äriregistri teabesüsteemis. Nõukogu esimehel on võimalik EPS § 7 lõikes 1¹ sätestatud korras ja nõukogu liikmel EPS § 8 lõikes 6¹ sätestatud korras ka ise nõukogust tagasi astuda. Eesti Panga huvide kahjustamine nõukogu liikmete tagasikutsumise alusena võib tulla muuhulgas kõne alla juhul, kui nõukogu ebaotstarbeka tegevuse või tegevusetuse tõttu kannatab Eesti Pank märkimisväärset majanduslikku kahju.

Ettepanekuga 4.6 täiendatakse eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 12), millega lisatakse EPS-i § 40 ja kehtestatakse eelnõuga sätestatud muudatuste rakendamise erisused.

Ettepanek näeb ette, et enne eelnõuga kavandatud muudatuste jõustumist ametisse nimetatud

Eesti Panga Nõukogu esimehe volitused lõppevad tema volituste lõppemise tähtpäeva saabumisel ning eelnõuga kavandatud muudatusi kohaldatakse aga Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete suhtes, kes nimetatakse ametisse pärast eelnõu seadusena jõustumist. Enne käesoleva redaktsiooni jõustumist nimetatud Eesti Panga Nõukogu liikmete volitused lõppevad ja ei pikene enam vahetult käesoleva redaktsiooni jõustumise järel nimetatava nõukogu uue koosseisu nimetamise otsuse jõustumisest. Nõukogu käesoleva koosseisu volitused juba lõppenud ja pikenenud.

Riigikogu fraktsioonid esitavad neid esindavate Riigikogu liikmete andmed ja Eesti Panga Nõukogu esimees esitab valdkonna asjatundjatest Eesti Panga Nõukogu kandidaatide andmed Riigikogu rahanduskomisjonile hiljemalt üks kuu pärast eelnõu seadusena jõustumist. Kui Eesti Panga Nõukogu esimees ei ole nimetatud andmed tähtaegselt rahanduskomisjonile esitanud või nõukogu uue koosseisu kandidaatide nimekiri ei leia Riigikogu enamuse toetust, nimetab vastavad Eesti Panga Nõukogu liikmed Riigikogu rahanduskomisjoni ettepanekul. Kui fraktsioon ei esita nimetatud andmed tähtaegselt, võib fraktsiooni esindaja jääda nõukogusse nimetamata.

Rahanduskomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

5. Täiendada eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 9) järgmises sõnastuses: ”9) paragrahvi 9 lõike 7 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: ”Eesti Panga Nõukogu on otsustusvõimeline, kui istungist võtab osa üle poole nõukogu liikmetest.”;”.

Selgitus: Ettepanekuga täiendatakse eelnõu uue punktiga 7 (uues numeratsioonis punkt 9), mis muudab EPS § 9 (Eesti Panga Nõukogu pädevus) lõiget 7. Ettepaneku kohaselt Eesti Panga Nõukogu on otsustusvõimeline, kui istungist võtab osa üle poole nõukogu liikmetest. Kehtiva EPS § 9 lõike 7 kohaselt on Eesti Panga Nõukogu otsustusvõimeline, kui kaheksast nõukogu liikmest osaleb vähemalt viis liiget. Kehtima jääb põhimõtte, mille kohaselt esimehe äraolekul juhatab istungit kohalolijate hulgast valitud nõukogu liige. Seega ei muudeta ettepanekuga nõukogu otsustusvõimelisuse põhimõtteid senisega võrreldes oluliselt.

Eelnõu näeb ette Eesti Panga Nõukogu muutuva liikmete arvu, sest fraktsioonide arv erinevates Riigikogu koosseisudes võib olla erinev ja seetõttu hakkab eelnõu järgi Eesti Panga nõukogu liikmete arv sellest sõltuvalt muutuma. Muutuva liikmete arvuga nõukogu otsustusvõimelisus ei tohiks aga enam olla määratletud läbi konkreetse numbri. Nõue, mille kohal peab nõukogu otsuste langetamisel osalema enam kui pool nõukogu liikmetest, välistab muuhulgas võimaluse, et samaaegselt võiksid erinevates kohtades koguneda kaks Eesti Panga Nõukogu.

Rahanduskomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Igor Kravtšenko, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

6. Info ja muud küsimused

- 1) 18.-19.02 2020 toimub Brüsselis Euroopa Liidu parlamentide vaheline stabiilsuse, majandusliku koostöö ja juhtimise konverents (IP SECG). Osalevad: Aivar Kokk, Andres Sutt, Dmitri Dmitrijev ja Jürgen Ligi. Finantseeritakse komisjoni välislähetusvahenditest;
- 2) Laekunud on Riigikogu õigus- ja analüüsiosakonna arvamus rahanduskomisjoni algatatud Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõu (97 SE) kohta.

(allkirjastatud digitaalselt)
Aivar Kokk
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Vivian Põld
protokollija